ET NYOPDAGET HÅNDSKRIFT-FRAGMENT TIL POUL PEDERSENS „DON PEDRO"

AF

GUDRUN DAHLERUP-PETERSEN OG GEORG CHRISTENSEN

Imellem vor barokdigtnings overflod af religiøs poesi, af ære- og lejlighedsvers virker „Don Pedro" som en overraskelse: et episk digt med rent verdsligt indhold, en særdeles verdslig tendens og med en fremstilling af udpræget artistisk karakter.

Trods Aage Kabells grundige undersøgelser er der stadig dunkle punkter i det lille digts historie[1]. Vi kan slutte os til, at det må være skrevet i 1690'erne. Vi ved, at det cirkulerede i afskrifter mellem studenterne i første tiår af d. 18. årh., uden at man vidste, hvem der var forfatter. Det blev ikke trykt i digterens levetid, men første gang af Wielandt mellem november 1724 og juni 1725, hver af de seks sange for sig. Det blev eftertrykt samlet 2 gange, uden år, men formentlig også i 20'erne og efter en længere pavse i 1756. De følgende litterære skoler var ikke barokken gunstige. Kun Kingos salmer holdt sig levende. Hans verdslige digtning er derimod først udgivet af Sprog- og Litteraturselskabet 1939—1945. Sehestedt og Bording er det aldrig lykkedes at få frem i tilfredsstillende udgaver. Kun „Don Pedro" har fået sin renaissance med en udgave 1937 med indledning og noter og med Poul Pedersens store, lærde fortale, der ikke før har været trykt i sin helhed[2].

På vore store biblioteker findes i alt 6 eksemplarer af trykkene fra d. 18. årh. De er typografisk af forskellig kvalitet, men alle såre beskedne og med samme konfuse ortografi og samme vrimmel af oplagte

[1] Aage Kabell: Don Pedro. D. kgl. danske videnskabernes selskab, Historisk-filologiske meddelelser bd. XXXII. nr. 1. Kbh. 1949. S. 87 ff.

[2] Poul Pedersen Don Pedro, udg. med noter og indledning af Georg Christensen. Kbh. 1937.

jaskefejl, som vi også kender f. eks. fra Holbergs første digte. Aage Kabell har overbevisende gjort rede for de 4 udgavers indbyrdes forhold. Trykket 1724—25 er forlæg for de følgende. Ganske enkelte afvigelser kan tydes som forsøg på forbedringer, de fleste er ligegyldige. Nogen tekstkritisk værdi har de ikke. Det samme gælder den eneste bevarede afskrift af hele digtet i Lützows kolossale samleværk, Ny kgl. saml. 355, fol. 4de bd. s. 344 ff. Afskriften anses af Kabell for at tilhøre slutningen af 20'erne, i hvert fald efter 1724 udgaven, som den helt følger[1].

Mere kompliceret er forholdet for den afskrift af teksten til de to første sange, til og med Elvires brev, som frk. Gudrun Dahlerup-Petersen har fundet i Collins saml. 4to 538, 2det bd. s. 719—738.

Don Pedro-fragmentet findes i et anseligt bind på 1170 tætskrevne sider med afskrifter af digte fra tiden mellem 1650 og 1722, repræsenterende barokkens verdslige genrer. Af Bording er der 52 numre, af Kingo 27, men tyngdepunktet ligger omkring 1700. Fra 1720 er der kun to digte (af Falster og Reenberg), og på bindets aller sidste sider eet digt fra hvert af årene 1721 og 1722, begge af Rostgaard. Mange afskrifter er anonyme. De af dem, der er daterede, samler sig også omkring 1700, med et enkelt fra 1720. Det samme synes at gælde de udaterede anonymer, hvortil Don Pedro-fragmentet hører. De fleste af dem er lejlighedsvers, som det i reglen ikke er vanskeligt at tidsfæste. Det kan derfor anses for givet, at afskriveren har standset sit arbejde i 1722 eller kort efter, og at vi i fragmentet af Don Pedro har afskrift af en tekst, der er ældre end Wielandts tryk 1724. I store partier er læsemåden den samme de to steder, men der er dog så mange og til dels så væsentlige forskelle, at en nærmere undersøgelse af de to teksters indbyrdes forhold er af betydelig interesse.

For oversigtens skyld aftrykkes her hele håndskriftets tekst med de noter, som utvivlsomt skyldes afskriveren, og med dets forvirrede ortografi, idet kun enkelte oplagte skrivefejl, for hvilke der senere skal blive gjort rede, er rettede.

[1] Aage Kabell, s. 58—61.

ELSKOUS ÆNDRINGS- OG UNDRINGS SPEIGL,

forestilled udi

Don Pedro d'Arragona af Granada

En Spansk Ædelmands Livs og Levnets *Historie.*

Ud af de stolte vand, hvor aften-Solen lukker
Sit gyldne öye til, og efter vaane dukker
Sit Ansigt under laag, der dages op et land,
Et önsked öyemeed for mangen Seyglings Mand:
Et land, der viide sig i vilde Bölger stikker,
Hvis Odde Bölgerne med vaade munde slikker,
Det skiönne *Spanien*, af Goods og Riigdom fuld,
Hvor *Tajo*[a], rige Flood, med Bölger velter Guld,
I dette stolte Land fik, lykkens Kælle-degge,
Don Pedro liv og lius for inden Fædre-vegge,
Hvor ham Naturens Gunst gav ædel byrd og Blood
Og lykken latter-mild sig neyed for hans Food.
Men som i Ungdoms $\frac{\text{aar}}{\text{vaar}}$ hans lefnets grönne pode
I Tusind blomster stood, og efter önske grode,
Hans Velstands Rosen-blad paa lykkens dag var fragt,
See! da i moodgangs nat hvor hastig det blev slagt.
Den blege Bane-mand, vor Levnetz lede fiende,
Paa dette lykkens Huus lod og sin velde Kiende,
Hr: *Peders* Fædre blev i Gravens mörke sat,
Hans Glædis Sol gik ned i Sorgens mörke nat.
Dog som en mulmed skye i Sommer-Klare dage,
Omskiönt dend Solens Guld os kand i hast betage,
Saa stöver dend dog ned paa törket jord og egn,
Og lædsker hendis Törst med sin Sölv-taared regn,
Saa om end dödsens mulm og gravens mörke Taage
Tillukte Mandens fryd med Fædris öyne-laage
Da dend indlukte dem i Gravens mörke nat;
Dog lukte dend ham ind til Fædris Guld og Skat,
Thi var hans Legom sort, og sörge-tegn var tvunden
I hver en Klæde-traad, det var dog snart forvunden,
I Verdens öyen bar hand Sorgens *Liberie*
Skiönt hue og Hierte var for Suk og Sorrig fri.
Alleene faldt hans Sind med hver dags Elske-miine
Oppaa et yndigt Noor, een deylig *Seraphine*[b]
Der |: om end hendis Guld med hans ey lige vog :|
Dog under aaben Hielm sit adels Hierte drog.
Hand med forelsket Hue for Hendis dörre vanker,
Hans Siæl udj hans Bryst og blodig Aarer bankker,
Hand sukker, önsker, leer og haaber, hvor Hand gaar,
Saa Elskous luer *ham'af begge* öyne staar.
Men som i Sommers tid, naar mangen best vil haabe,
AtSoele-bage sig, da strax i skyens Kaabe

(a) *Tajo* en flod i *Spanien*, riig paa Guld.

(b) *Seraphine* var en adelig Iomfru, som *Don Pedro* fik lyst til.

Sig Solen hyller ind; saa fandt Hr: *Peder* Een,
Som blev paa dette tog hans anstöds hindre-steen.
Een Elsk opklækket glut, som var Hr: *Peders* lige
|:Men mueligt vidste meer af Beyle-kunst at sige :|
Fik dette haabnings-Slot erobret med en hast
För og Hr: *Peder* selv en löbe-Grav fik kast.
Dog gav hand sig tilfreds; og spared ingen möye
|: Som Elskov sine börn til Trældom veed at böye :|
Hans Hierte mætted sig med haabnings ynde-Gunst
Og som *Chamæleon* med Elskovs blotte dunst.
Indtil hand Kiedtis ved, som Hund sig meer at henge,
Paa haabetz halve dör, og saa sin hamp at slenge
For Spurre bort i fleng; thi vender hand sit sind,
Og vinder i en hast sit haabnings anker ind.
Hand alt sit forrig haab og lengsels taushed spotter,
Hans Haand paa Mandens Dör, hans öye paa hans daatter,
Hans ynske-fulde mund, hans Sukke fulde Bryst
Udtolker meer end klart hans haabnings nöd og lyst.
Hand finder i sin Barm |: i Hiertets tanke-sæde :|
Een blanding af begier, betænkning, frygt og glæde,
Hans blood det ysses op ved slig en söd fortred,
Dend hand bekiende maa, dog ey at næfne veed.
Frygtagtighed og Haab de sig tilsammen Knytte
I hans fortryllet Siæl, hans haabnings *Marmor*stytte
Nu staar, nu fældis om ved Hiernens grille-spil
Hand vil ey, det hand tör, hand tör ey, det hand vil.
Dog löser haab og mood misträstnings Knyttet lykker,
Lyst og u-taallighed slaar bangheds Baand i stykker;
Hand ömmer her det Saar, hand paa sit Hierte fik,
Dend piil, som til hans Siæl igiennem öye-gik
Hand melder ydmyg an, hvor *Amors* Himmel gnister
Hans lue-nemme Siæl og hitzig hierte qvister
For Dydens *Contrafait*, det yndig Engle nôor,
I hvilket Himlen selv med tusind Engler boor.
De gamle ynsker hand saa mange Glæde-timer,
Som Dyder uden tal af Datters öyne strimer,
Dem ynskes ald dend fryd, som Himlen har at Aa,
Kuns for Et Sukker-ja af deris mund at faae.
Thi vidis ham hans Bön dog dette stood tilbage,
Om ham hans Sinds *Compas* og haabnings brude-Mage
Et yndigt Naadis ja paa Fædris ja fik svart,
Da og det Elskovs tog strax Klappet var og Klart.
Thi Knæler hand i stöv med suk formenget tone:
Skyd, Elsk-Gudinde, fra din dyd-omheigned throne
Et Naadigt Straale-blik oppaa mit Hoved ned,
Saa skal med hiertens tak jeg Kysse dine fied.
Hand byder Haanden frem, og med sin haand sit hierte
Hand venter Naadens vink til lindring paa sin Smerte,
Kort sagt: hand ynsker sig et træl at Kaldis maa,
Og hendis Ære-krantz i tusind blomster staae.

De gamle midlertid veed deris ord at före,
Og föye alting vel for deris daatters öre.
Hvor lykkens ansigt nu mild-öyet sig beteer,
Og som en Sommer-Soel ad hindis blomster leer.
De viiser hende paa de Gyldne velstands dage,
Der nu skye-blottet sig ved slig een Ægte mage,
De holder hende for hvor lykken var bereed,
At plante tusind-fryd i hendis Urte-beed.
Hvor bonde-roser ey paa hendis veye stode,
Ey Acke-leye meer, men Ridder-sporer grode,
Hvor velstands Sommer grön omfafnet hendis dyd,
Og hendis Hauve bar med Buxbom hiertens-fryd.
Hun svarer dennem: ja! vil manden ikkun bie
Til Soelen faar oppaa sin bliant-blanke stie
Sex huuse vandret om, jeg ham da til behag
Mig gierne giver hen med haand og hierte-lag.
Her slutted manden strax da sligt et Bud ham sendtis
Dend torn fordragis maa af hvilken roser ventes,
En trang og möysom dag giör aften meer end söd,
Thi skal og tidens fug vel ændre denne nöd.
Des om end saadan lyd faldt ey i mandens öre,
Dog vilde hand med taal sin længsels byrde före,
Thi pusted hand og tit ad Hendis glöd med Brev,
Og hun ad hans igien, naar hun til Giensvar skrev.
Men som en taaget Sool giör længsel-fulde dage,
Saa længtis hand at see sin Siæle-Sool og mage
Der daglig laae i skiul, fra Solen af sit Tælt
Bröd frem, til maanen fik udhængt sit blege skiælt.
Dog som indbildings Speyl kand Kull til Kride skifte
Saa tenkte hand: Foragt kand aldrig saadant stifte
Men heller Siugdoms Kuld og gyssen vinter-magt
Har mig min Siæle-Sool bag Senge-teppet bragt.
Det og af hendis tiund', en nipper *Cammer*-Tærne
Ham giortes viis oppaa, da hand sin meenings Kiærne
For hendes Vindve-Glas med Harpe-mæle sang;
Thi stemmer hand sin leeg med *Melancholisch* Klang.
Een Aften kom, da Solen dagen endte
Og Himlens hvalte-blaa med stiernelamper brendte
Hr: *Peder* spilte lydt med Ændrings fingre fied
Paa Harpens strenged Krop, og sang saa sagte med:
Ack hierte *Cloris*; hvad? skal Sygdoms vold og vælde
Paa dine Kinders Gyps de Purpur-roser fælde,
Skal det *Choralle*-Par paa *Seraphinis* mund
Sig farve döden liig i ungdoms blomster-stund.
Skal Sygdoms gusten haand de *Alabaster*-hænder
Liig-falme? Skal een Soot med grumme löse tænder
Til döden læbe-die det *Amorelle*-Par,
Der paa dit Sölvgraa bryst toe perle-bierge bar?
Skal Siugdom drage Skye paa de *Carbunkel*-Sôole,
Der demper Solens glantz med deris Klare bôole,

Af hvilkis öye siun, saa tit min *Cloris* leer,
Som af et Himmerig vel tusind Engle seer.
Saa vee da mig som dig! Du mine Taares Kilde
Det hiertes hede brand giör, at af mig maa trilde
Et Köligt Ængstis vand, O! siugdoms store vold!
Dend brynde dig giör heed, den giör mig ofte Kold.
O! stridig *Element* som volder begge smerter!
O! du u-lige död for toe saa lige hierter!
Kand da ey Kulde meer udslukke luers brand,
Og kand ey liunend' ild optörre Kolde vand?
Ak jo! Naturen ey, ey döden det kand volde,
Vi jo maa lige döe, lad Himlen sit aftolde,
Saa skal min Ængstis Kuld din brynde dæmpe ned,
Og brynden mildre mig min döds den Kolde sveed.
Med fleere Iammers ord og tegn, som Elskous smerte
I saadan Ændrings Angst, fra et forbeilet hierte
Igiennem læbers dör og öyne skyde kand,
Med sukkis stöde-vind, og taare trillend' vand.
Sligt blev hand ogsaa ved i mangen aften-svale,
Saa snart dend matte Sool bag Klippen vilde dale,
Og Himlens höye loft i tusind luer stood,
Til utaalmodighed oppusted Sind og Mood.
Thi sniger hand sig ind i Natte-mulm og mörke
Ved en udforskrings gang sit slappe mood at styrke,
Og tramper lige til en liden afsids dör,
For en af huusets folk at faae i sær forhör.
Men, som hand længe stood, begynte det at brage
I dörens skaade-laas og hengsel-baand at Knage,
Hand saae sin haabnings lius og Elskous ynde-skat,
Kom ud af samme dör et tag paa samme nat.
Der stood et gammelt huus, ved baal og brænde-lue
Forvandlet moxen til en Aske-blandings Grue;
Alleene levnet var et soedet stolpe-rad,
Did saae hand hende gaae, der saae hand hvor Hun sad.
Hand ynsker kun at see, hvad ende sligt vil tage,
Og hör imidlertiid een Iammers Ak og klage,
Som naar i dödsens stund, en angst-omgiven Siæl
Ved sidste Hierte-Gisp udsukker sit Far vel.
Hand traade nermer til, saa sagte, som Hand kunde,
At skue, om hans Nôor i döden vilde blunde,
Men fandt et mindre nôor, det Hun til verden bar
Med större Iammers nöd, end det undfangen var.
Strax Hun blev byrden qvit, stak hun sig til en side,
Som ingen kunde nu af hendis Barsel vide,
Og med forletted trin slap ind af samme dör
Af hvilken hun kom ud med större byrde för.
Hver tænke, vankel-mood hvor det nu manden minder
Ved sligt et selsomt siun! hvor trilled paa hans Kinder
Een Ængstis hagle-sveed, da ham i dette nu
Hans Elskovs Knude brast med *Seraphin* i tu.

Hand ey sin skyldig tak til Himlen kunde glemme
For hand ved sligt et syn var löst af Elskous Klemme,
Hand fandt og i sin Barm dend grille-Spire groe
At skiönhed med forstand stood aldrig til at troe,
Hand Beyler holdte nu for lenke-bundene trælle
Der hand saae frugten af sin Kiærligheds *Napelle*,
Dog bandt hand ynksom ind udj sin næse-Klud
Det legomlig *Copie* af sin forlorne Brud.
Gaar saa ved Hane-gal til en gys-melket Amme,
Hun skulde Barnet i opfostrings Agt Annamme,
Som skeede: Glutten saa til næste Kirke kom,
Og fik sig *Laure*-nafn med Daab og Christendom.
Saa tilig dagen bröd, og Solens Himmel-bue
Skiöd jld og straale-Guld fra morgen rödens stue
Oppaa *Granade* bye, gaar strax Hr: *Peder* hen
Besögels viis til een hans Bloods forbunden ven.
Hand böd en lyksom dag sin Slegt forvandte Frue
Og sagde: Ieg er Qvit min Elskous fordum lue,
Vil derfor reise bort i min u-gifte stand,
Og lugte fremmet luft, og skue fremmet land.
Du mine midler kand, mens jeg er der, forvare
Og ingen möye paa min liden *Laure* spare,
Men lade Klække op, det beste du formaar
Og Kloster-give saa ved Barndoms Fierde Aar.
Saa rysted hand sig ud med Guld og giefve Vare,
Fra föde-sted og stafn til Fremmed Egn at fare,
Og efterlood sin Slegt, saa snart hand ferdig blev,
Formue, Boe og Gods, men *Seraphin* et Brev,
Det Hun til hiertens Harm fik samme dag i hænde,
Da hun med haabnings lyst sin Fader gav tilkiende
Hvor hun fandt ikke meer til Sygdoms giftig haand
Men kunde nu med lyst samtykke Bryllups baand.
Hun brekket Brevetz Seil, og saae da hver een stræge,
Paa hendis daarlig daad og Udyds frugt at pæge;
Thi brast et syltig vand af hendis öyne ud,
Det hun til synde-bod opoffred Himlens Gud.
Hun slutted ved sig selv med Graad og hierte-Qvide
Ieg vil i Kloster huus min jammers dage slide,
Mit öye stirre skal paa Herrens Alterstæd,
Min haand skal dag og nat sin *Psalter* röre ved.
Mit Haar skal Kloster stöv med Sölv for guldet pryde
Dend ungdoms rose, jeg mig lod i Knoppen bryde,
Skal blomstre der paa nye til Iomfru Ziir og Glantz
Paa hellig *Nunne*-dragt bær jeg min Ære Krantz
Min Mund dend reene lem, det bæger af Rubiner
Som hitzed beylers Blod med Elskous geyle miiner,
De læber som var fyldt med lyst og leffel Krud,
Skal nu i Andagts Angst udnyne Herrens Bud.
Mit Bryst der lignet Snee, og dog var fuld af brynde,
Der hafde i sin Barm et Tynder til at synde,

Skal bode-bankis nu i hiertets skiulte vraa,
For vellyst roser skal kun anger-torne staae.
Mit nafn skal ævig staae, i *Nunne*-rulle skreven,
Ieg boode vil med Graad, det jeg har för bedreven
I Andagt Brude-færd for inden Kloster Tag,
Gud er min Brudgom selv nu er min Bryllups dag.
Saa foer Hr: *Peder* af og Kaasen lige satte
Igiennem Mark og Skov og Löv-beklæde Kratte,
Hen ad *Sevilien*, dend folkerige Bye,
Hvis Taarn omtaaget staar af mangen morgen Skye.
Hand tog af Byen hen, og fandt iblandt de rige
Don Ivan i sit Huus, hans blods forvandt og lige,
Thi giæsted hand der ind og bad om huuse-lye,
Mens hand besaae hvad rart der var i samme bye.
Her var og nok at see; Een mægtig folke-mængde,
Een Bye, hvis Bygning sig til Himmel-skyen trængde,
Hvis gyldne spiire stood, *som i en glimre-glöd*,
Saa tilig Solens glantz fra morgen röden bröd.
En tids u-falmet stæd, hvis Ædelhed og Ælde
Sig i det gandske land med Æris roes kand melde,
Hvis Gaders fliissed plan og bygnings *Marmor*pragt
Har priis forundrings værd i muur og steene lagt.
Af slige skiönne ting og Kunst udmünstred stykker,
Hand giennem öye Glas i hiertens Tafle trykker
Saa mangt et lyst-*Copie*, naar hand ved dagens skin
Ad gaden Hane-viis giör sine Spanske trin.
En Himmel-blotted dag, da straalers Gylden-stykke
Omhængte luftens Sal, og Solens *Demant* Smykke
Paa det bliante-blaae for verden var udhængt
Da mark og skove stod med gult og grönt formængt.
Og alting fryded sig, lod hand fra Vertens dörre
Ad gaden lige staae, som hand var van at giöre,
Og fik Hr: *Ievan* med, saa fuldtes begge ad,
Og spanked gade langs igiennem samme Stad.
Men som de treffed en af Byens store Gader,
Hvor Guld og *Marmor* steen i folketz öyen sprader,
Blev de bag vindve glas en yndig Enke var,
Der under sörge-slör et Engle-Ansigt bar.
Hr: *Peder* i en hast sin *Seraphine* glemmer
Een Elskous-feber ham paa ny i barmen Klemmer
Nu haabnings Hitzighed, der ulmer i hans Blod,
Anfægter tviflings Kuld, som Kölner blod og Mood,
Hans Krop en Gyse fik, hans Knæ til haabe stöttis,
Een blanding i hans Bryst af lyst og banghed möttis,
Hand var sig selv ey lig i fagter og gestalt
Hans ansigt brændte rödt skiönt hierted det var Kalt.
Om sider bröd hand ud: Saa længe som mit öye
Har seet Guds Klare Sool paa Himmel-Buen böye
Til op og undergang, saae jeg af öye-skuur
Fra Barne-Vuggen ey saa net et *Creatuur*.

Kom Siæl-indlemmet Ven, og lad os gaae tilbage,
At see det deilig Noor, Min bod jeg der maa tage,
Som ieg min skade fik; Thi skal ieg sige Sandt,
Saa snart jeg Hende saae, ieg Hierte-saaret fandt.
Ey större Glædis Sool for mig oprinde kunde
Om ieg end hafde Kaar og maatte efterstunde
Det ypperste *Clenod* som Purpur dekker til,
Naar slig en ynde-Sool min Siæl bestraale vil.
Hr: *Ivan* svaret strax: det kand ieg noksom vide,
At dend der ömmer Saar, behöver *Cuur* i tide,
Des hvad ieg kand og veed, jeg gierne mage vil,
Skiönt sligt at faae i verk hör stor besværing til.
Elvire, af natur og lykke höyt begavet,
Har Guld og Penge nok i skrine-rum begravet
Ia dyder i sin Barm, hvor om og vidne bær,
Hvis straale-Glantz, som gaar af hendis öye skær.
Alt toe gang haver nu Sool-Kiempen dagens Fader,
Om reist sin diure-Kreds paa de *Saphire* Gader
Med gylden bryne paa, fra dödsens haand med Iord
Fik hendis mand betakt, og hende selv med floor.
Jeg midlertiid mig tit hos hende lader finde
Til hendes sörge-lin, og ham til Ære minde,
Og efterdj hun nær min Hustru rörer paa,
Kand jeg vel og for dig engang hos hende gaae.
Og, om min Broder vil kand ieg hans meening före
Elvire til Gemyt, det lader sig vel giöre
Heldst efterdj hun, see! hun af sit vindvested
Med yndig öyne-blik bestraaler voris fied.
Saa tilig det var sagt, begynder de med möye,
|: Som skik er der i land :| paa ryggen digt at böye
Og bruge Spanske nik med næse ned paa taae,
Elvire neyed og, saa snart hun dette saae.
Men strax de var forbi, da staar dend Arme *Peder*
Og mangt et sukke-Bud af Hiertetz Kamre leder
Igiennem strube-rör hen op i veir og vind,
Og derpaa tolker ud sit vankelmodig Sind:
Ak! siger Hand, hvad raad? hvad raad er her at finde?
Kand en udlænding vel saadant et Hierte vinde,
Der ald fortræflighed i dette sted og land
Forkaster, i hvor höit dend staar i dyd og stand?
Det gaar i hvor det gaar, skal Elskous brænde-lue
End ulme af mit Bryst, som af een Arne-Grue,
Og tære hierted til et Aske-faldet Kull
Skal döden lige slaae mit Legem ned i smull?
Du dog min anden Ieg, og min blod-baaren Frende,
Giv kun *Elvire* frit mit hiertis Angst tilkiende,
Siig ey hvad lykkens Gunst af Guld har til mig bragt,
Men siig, hvad længsels baand hun haver mig paalagt.
Hr: *Ivan* merkte vel dend Kiærlighed var Hamred
Saa dybt i Mandens bryst, at hand og selv bejamred.

Den lyst-befængte Siæl og elsk-forbrændte Blood
Thi laver hand sig til herpaa at raade Bood.
Det gaar som begge vil, *Elvire* selv lood svare,
Ieg löfte-bunden er, og kand det ikke spare,
At före Enke-stand dend föye tid omkring,
Til Aaret tre Gang faar *Rangert* sin Sole-ring.
De toe gang er forbi, dend eene staar tilbage,
Hans höflig beyle bud maa mig jo ey mishage,
Om hand benefnte tid med mig opbie vil,
Saa slaar ieg ham mig selv, og hvad jeg eyer til.
Hr: *Peder* hörte det |: Om hand et Aar kun bier :|
Strax siuntis Himlen Ham at hænge fuld af Gier,
Dend störste lykkens Gunst som nogen Svefved i,
Den Agtet hand at aae, strax Aaret var forbi,
Hand tænkte ved sig selv: den pode-ferdig have,
Min Haabning vilde mig hos *Seraphine* lave
Kand legges her paa ny, nu tiid og leylighed
Skal plante Engle-torn i Havens Urte-beed.
Her skal Vildbassen ey min blomster busk omrode,
Her skal ey fremmed haand i mine stammer pode,
Her skal ieg plante selv, til Engle-fynd og dyd,
Med hul-urts overflød hos *Matrem* tusind fryd.
Saa ældtis i hans Hue slig Elskous Gante-Griller
Imens hand vente-syg sit levnetz Klodde-driller
Langs hen ad lystens plan, naar hand med Glædskabs iid,
I Vellyst driver hen sin længsels lange tiid.
Naar hand med pukkel-töy og top paa sine muler
Far Enkens dör forbj |: som hiemme sörge-skuler :|
Med Atlask og Tobin hand selv er Klæd udj
Med tiener efter sig i Bundtet *Liberie.*
Naar hand paa sadlet Hest med Gylden biid og mile
Frem for *Elvire* dör til Vertzhuus veed at iile
Hvor hand for Hendis nafn slaar næsen ned til fod
Og drikker hendis Skaal i Spanske druers blod.
Naar hand for hendis Dör i Kölig Aftentimer
Med Ændrings fingre-Grib paa Lut og Harpen stimmer
Og under Vindve Karm med stemmens liflighed
Udj sin strube-Kolk slaar triller op og ned.
Da og *Elvire* selv, naar *Peder* sang der ude,
Sit öre lagde paa dend Klare Vindve rude,
Til hvilket huusets tiund' fik Hende bönlig bragt
For manden hafde Guld i deris næver lagt.
Et halv Aar skreed forbj, og Solen, tidens Fader(o),
|: Som Klappet Iomfru-bryst paa Himlens Sommer-Gader
Gik nu sin Vinter Vey i dend bespeilet egn,
Og stak sin straale-piil i Fiskens vaade tegn.
Herr *Peder* midlertiid i disse mange dage
Maa i sin sukker-flood dend draabe Galde smage,

(o) Solen gik fra Jomfruens til Fiskens Tegn som giör et halft aar.

At Hand sin Engel ey engang i tale faar,
Omskiöndt for hendis Skyld hans Siæl i luer staar.
Thi söger hand om raad hos Enkens egen Tærne,
Der og i dette fald ham tiener meer end gierne,
Fordj hand af sin pung forgylder hendis Haand
Og bringer hende saa til tienst opvartnings baand.
Hun gav forsikring om |: som skienk kand meget giöre, :|
Hun vilde hannem i *Elvires* Kammer före,
Og flye Ham der at see, hvor Hun nat-blottet sad,
Og under Harpe-liud sin Aften psalme qvad.
Det skeede, Solen kom til Aften-rödens stue,
Og reise-mat forstak sit Ansigts röde lue,
I en Guld bremmed skye, saa dagen dend blev endt,
Og i det huule blaae vel tusind fakler tændt.
Herr *Peder* spanked af saa lige som hand kunde
|: Da folk til natteroe begynde först at blunde :|
Og sagte listed sig ind ad *Elvires* dör
Til Pigen, som hans nik tilfulde vidste för.
Der stood et Klæde skab, hvis rose malet luger
Indslutted Enkens pragt i hendis jammers Uger,
Der fik Ham Pigen ind, hvor hand og skulde staae,
Mens hand *Elvire* med sin Aften-færd besaae.
Elvire sidder der med sammen foldet hænder
Og paa sin Bönne-Bog andægtig öyne vender,
|: Saadant som det nu var :| mens Pigen snöred op
De Klæder, som bekneb den Engle nette Krop.
Der Hun nu var afklæd, og efter Aften Vaane
Fik sladder-Kaaben paa; da Söfnens dunkel-blaane
Betynget hendis Sind, gaar Peders Pige til
Og rekker hende sit bestrenged Harpe-spil.
Hun bad *Elvire* dog en Andagts Aften-Psalme
Paa Harpen vilde slaae, för Söfnens slumme-qvalme
Ved vaanlig Sove-tid omtaaget Hiernens Boe,
Og slutted öyed til ved sagte Senge Roe.
Elvire vaantis ved sin Harpe-leeg at röre,
For sær *Melancholie*[d], dog hvad fik hun at giöre?
Hun spilled lystig op saa ilde som hun gad,
Og dermed u-bevist sin *Peder* giorde glad.
Hun vidste saa sin leeg til lyst og lyd at tvinge,
At og Hr: *Peder* snart af Huden maatte springe,
I skabet som hand stood, men Söfn og Dösighed,
Fik snart *Elvire* til sin leeg at stemme ned.
Herr *Peder* uformerkt igiennem sprekken Kiger
Og seer, hun gaar til Sengs, betient af Cammerpiger
Der efter slap hand ud, strax Aften-lius var slugt
Og fandt da Gadens dör imod forhaabning lugt.
Thi lister hand sig ud i Gaarden om at vanke
Til natten var forbj, og östen vilde sanke
Sit morgen Guld oppaa det Sölv-graa dage-skiær,
Gik saa til Hane-gael og spanked her og der.

[d] nemlig hendis *Morian* var syg.

Men i dend stille nat, för Himlen vilde blegne,
Og Sölv-bliant blev Klæd i östen allevegne,
Med gylden blommer i, för Solen, dagens helt
Med Guld oppaa sit Bryst skreed af sit Purpurtelt.
Da blev Hr: *Peder* vâr, hvor Kammer-laas og skaade
Gik op for Nögle-Kam, der stood hand i en maade,
Thi slap hand bag en brynd, som ham ved siden stood
För og Elvire fik fra dören flyt en Food.
Hand saae sin haabnings lius sin Siælis söde skade,
Hun förte lius oppaa en Sölv ompukled plade,
Om hendis Hoved-sted, og pandens Krone-plet,
Saae hand paa sörge-liin et Kniplings sove-sæt.
Hand saae Hun kom udj sin silke sove Kiortel
Hand saae om hendis liv en Guld udvirket Giortel
Hand saae, hvor i en Kreds de runde pærler laae
Om hendis Hals, for dend, hand dömte Sneen graae.
Hand saae en flettet Kurv, dend hun til sine Bryste
Med Haand i hanken holdt, Hr: *Peder* blev i lyste,
Der hand det sylted Knâes, de lekre Kryder saae
Som Kurven runden om i rare skaaler laae.
Hand tænkte ved sig selv, monn' ey *Elvire* vide,
At ieg er kommen her ved sildig Aftens-tide
Og nu for mig og sig vil skaffe lystig op,
Mens andre ligger end og luner deris Krop.
Dog see! hvor i en hast dend haabnings glæde slipper,
Der hand *Elvire* seer, hun over gaarden tripper
Og smutter hastig ind ad Staldens aabne dör,
Som hun fuld tit, maaskee, var van at giöre för.
Hand först indbilte sig, hun af et ynksom hierte,
Og Christen Kiærlighed ansaae dend Sygdoms smerte,
Som en af hendis Tiund' var muelig plaget med,
Hvorfor Hun slig tids Nat besögte dette sted.
Men som hand listed frem, hand da ey andet kunde,
End paa slig under-fær og selsom handel grunde,
Kom hand bag spile-toug i stalden, som hun var,
At skue grant, til hvem hun alt det gode bar.
Hr: *Peder* holder med *Elvire* flittig öye,
Og seer da hende sig hen til en Seng at föye,
Hvor i der ligger en flabmundet *Morian*,
Med anger-sved oppaa sin svertet Pande plan.
Elvire lagde paa dend sorte svedig pande
Sin Alabaster haand, saa Svedens kolde vande
Af hendis fingre drap, Hun og med veemoed saae,
I hans udsootet bryst det matte Hierte slaae:
Dend leede Grimmer seer her, som hand vilde bide,
Og slaar *Elvires* Haand ret avind-syg til side,
Omskiönt *Elvire* selv, med modig öyne-Vand
Og mangt et hiertens suk, sig jamred for hans stand.
Hr: *Peder* veed nu ey, hvorledes hand skal dömme
Om slig Barmhiertighed, der kand kun ilde sömme

Saa höbsk en Enke-stand, og heldst ved midnatsstund
For slig en leed flab op og flaned Slubber-mund.
Hun sagde til sit Slæb med taare-mænged stemme:
Vilt du, mit Siæle Guld vil du mig saa forglemme?
Skal nu dend grumme död paa dig begaae et mord?
I mens min Engel, du vilt ikke Kny et ord.
Vilt du, staal-hærdet bryst, og flinte-stifve Hierte,
Vilt du ey lade dig bevæge ved min smerte?
Vilt du saa fælde mig og dig ved svagheds stöd,
Du veedst, du est mit liv, din Sygdom er min död.
Er jeg da ikke meer udj dit Hierte skreven?
Saa tænk, at jeg med dig er Gravens bytte bleven,
Men, dersom du mig ej liig-legge vil med dig,
Saa giv forsikrings Kys, paa det du Elsker mig.
Her böyed Hun sig til dend Sole barket Bengel
Og Kyste paa hans Flab, ret ligesom en Engel
Med læber hafde Kyst en heslig Bierge-trold,
Thi önsker *Peder* dem dend sorte Knud i vold.
Hand seer det lede Spog *Elvires* ansigt böye,
Fra sig med gusten Haand og afmagts seene-möye
Hand seer dend grumme död i Sværtings öye-glug
Og seer hand lukker op, til svar sit torske Slug:
Hvad vil I, siger Hand, min Helbreds drage-dukke?
Maa jeg da ey med fred min matte Siæl udsukke,
Skal ieg det levnetz liv der vipper i mit Bryst
Faa hen i dödsens stund til Eders morder lyst?
Maa det ey være nok, at ieg i eders arme
Har spilt mit unge liv? At ieg mit legems varme
Og lemmers leve Kraft, til Eders tids fordrif,
Anvendet har, som og maa Koste mig mit liv!
Dog raader ieg endnu ved dette lives Skifte
Og sidste Siæle-gisp, at I vil Eder gifte;
Thi af min sooted Krop tör I ey vente meer,
Nu jeg min sidste nat i denne Verden seer,
Saa snurred Hand sig om, og med sit Senge-teppe
Sit ansigt dekked til, *Elvire* vidste neppe
At stille sig for graad, der hendis sorte pog,
I dödsens öye Brud saa slet en afskeed tog.
Hun snap sin Kryder-Kurv og gik saa sagt tilbage
Med taared öye-siun med blegned Kind og hage,
Med hiertens dybe suk af sit beængsted bryst,
For döden hafde nu dend sygis Hierte Kryst
Hr: *Peder* ömmed her en naggend Siæle-pine,
Fuld haarder end som for sin nette *Seraphine*,
Da Ham ved sligt et siun i det fortredne nu
Hans Elskous Knude brast paa ny, som för i tu.
Hand alting holdte tyst, og ingen intet sagde
Af det, som sorgens steen oppaa hans Hierte lagde
Gik saa en anden dag frem for *Elvires* dör
Hvor *Morianens* Rad blev lagt paa lige-bör,

De af *Elvires* folk, som hand da fandt tilstede,
Ham sagde, hvor hans Noor, *Elvire*, snart var rede
At gispe Siælen op, saa hafde Siugdoms baand
Den Engel reene-Krop beklemt fra Food til haand.
Hr: *Peder* gik sin vey, og lood sig intet merke,
Omskiönt hand viste vel de Sygdoms vee og verke,
Der gik i Hendis Krop, var Kun en væmods magt,
For Hendis Bole-Svend af döden var ombragt;
Syv dage gik forbi, og efter Ugen tendte,
Sit Soole-lius paa ny, da ham *Elvire* sendte
Et lidet Elskous Brev med hendis Seigl oppaa
Som strax Hr: *Peder* bröd, og fandt da skrevet saa:

— — —

Elvire |: som tilforn i eenlig Enke sæde
Har sine taarer mengt med stövet af et Liig
Et Liig, der var een rood af hendis daglig glæde
För Siælen qvisted blev i dödsens sidste Kriig :|
Har nu frifægtet sig, det jo fra Herrens sæde
Af Himlens Raadstue-bog et rigtig udtog er,
Og voris höye pligt, i venners stöv at græde,
Dog saa at graaden ey vor Siæl er til besvær;
Thi maa vor Korte liv fra graad til glæde skiftis,
Naar af en Sörge-sky maa bryde glædsens Sool
Skal hykkels Klinte-Krud fra Sandheds hvede driftes
Da svær ieg uden svig, det Himlen sligt befoel,
Og er saa voris Lov: hvi vil vi os beröve
Dend lyst Naturen selv har plantet i vor Kiöd:
Gud lood de förste Folk jo slige lyster öve
Og saadan tids fordriv dend förste verden nöd;
Vær frugtbar, det har Gud jo ey i *Marmor* gravet,
Hand skrev i Kiöd og Blood det *Paradisses* bud;
Hvor kunde sligt for os jo bedre være lavet?
Vor Hierte tavlen var, og Skriveren var Gud,
Skal ieg i *Nunne*-dragt nye leve-lius antænde?
Nej! ney! slig hellig skin ieg kiender meer end nok;
Dend Ild der skinner Klar, Kand allersnarest brænde
Og torne voxer alt paa denne rose-stok.
Mit nafn skal Munke ey i Kloster-muure grave,
Ney! Elskovs Ægte-lyst er mig et lifsens træ.
För *Nunne*-nafn blev hört fik *Eva* brude gave,
Thi bliver Egteskab mit *Paradises* Læe.
Dend förste Bryllups færd, dend stod i hiertet skreven,
Hvor blekket det var blod, og Seiglet det var Kys.
Dem var da Himlens lys til Brude-fakler bleven
Mand holdte ved slig færd ald pragt og pralen tys
Trolovels-ringen var en Himmel-mestred Kiæde,
Mand saae ey perler sad, ey guld i Brudens haar,
I Seng de ey for nær hin anden skulde træde,
Hvor Himlen Himmel var, og Iorden Dyne-vaar.

Dog hvad kand tiden ey saa vel i dette stykke,
Som dend i alle ting har sit forandringsspil?
Som mynten staar i værd, men efter Folkes tykke,
Og saa som Gierighed dend sætter gyldig til.
Jeg veed hvor Kiödeligt det Elskous offer skattis,
Der disse tider ey er tendt ved Præstens haand
Des Kom min haabnings Sool! der ingenting kand fattis
Som tiene kand til Ziir paa voris ægte-baand.
Kom du mit Siæle-lius jeg ved din Elskous brynde
Slaar ald forhaling af, trods afvind, Had og Nid.
Kom, kun! i morgen dag vil vi vor fryd begynde,
Et halft aar til og fra, det setter ingen tid.
Gud selv imidlertid vor Elskovs Andagt smykke,
Med yndig frugt og fynd fra Himlens Hald og top
Og Krone dig mit Guld! med tusind-foldig lykke
Saa lukkes Brevet til og Hierted lukkes op.

Elvire.

M/s i den Collinske samling har hverken forfatternavn eller det pseudonym, Philedor, som alle de trykte udgaver har. Man ved fra Jacob Bircherod, at man længe var uvidende om, hvem forfatteren var, „men omsider blev det bekiendt, at Poul Pedersen havde skrevet det"[1]. Da Bircherod døde 1737, er det faktum, at udgaven 1756 heller ikke har forfatternavnet, endnu et indicium på dens afhængighed af de tidligere udgaver. Indledningsdigtet til bogen, som alle trykkene har, mangler i m/s. Måske har det oprindelig hørt til den store indledning, som i hvert fald slutter med det. Når digtets første linje lyder:

Gak frem nyefødde Skrift, mit første Hierne-Foster,

kan det kun betyde, at det er det første, Poul Petersen har tænkt at lade trykke. Det tabte Skagens digt er i hvert fald ældre, ligesom et epigram, Wielandt citerer Lærde Tidender, nr. 44 1724.

Titelen har en lille afvigelse fra trykkenes: „Elskous Ændrings- og Undrings Speigl forestilled udi *Don Pedro d'Arragona af Granada* en Spansk Ædelmands Livs og Levnets Historie". Forbindelsen d'Arragona af Granada er meningsløs, men kan måske forklares af Poul Pedersens fortale, hvor han i lighed med Scarron i La précaution inutile skriver, at han kunne kalde sin helt „d'Arragon, de Toledo, de Castille, de Granade eller hvad jeg vil". Trods titlens Don Pedro hedder helten på en enkelt undtagelse nær i m/s Hr. Peder, det samme gælder for hans ven i Sevilla Hr. Ivan.

M/s er 87 vers kortere end de tilsvarende afsnit af fortællingen i

[1] Georg Christensen, s. II.

trykket, $^1/_8$ af dettes 692 vers. Muligheden for, at det kunne skyldes en skødesløs afskriver, kan straks afvises. Ingen af udeladelserne frembringer lakuner. Sammenhængen er overalt bevaret, og hvor syntaktiske hensyn krævede det, er de nødvendige ændringer foretaget i overgangsversene.

Det første spørgsmål, der rejser sig, er, om det er muligt at finde noget slags princip for udeladelserne i den korte form. Det forekommer mig, at man kan pege på en bestemt tendens, selv om den ikke er gennemført, i retning af at simplificere stilen en smule og undgå nogen af de mest obscøne metaforer og navnlig springe rent overflødige, ofte kun svækkende gentagelser over.

De 9 vers, som trykket har svarende til m/s v. 7—10 giver en overflødig naturbeskrivelse og lidt historik. Ved forkortelsen er ganske vist stedbenævnelsen, Granada, gået med i løbet. 3 gange (efter v. 344, 444 og 536) er to dobbeltalexandriner med de også uden dem tilstrækkelig hyppige solop- og -nedgange udgået. Efter v. 48 er 4 overflødige linjer med en meget tvivlsom metafor sprunget over.

Den mest iøjnefaldende forkortelse er dog foretaget med Serafines heroideagtige udbrud efter modtagelsen af Don Pedros afskedsbrev, det „edderstekte Brev". Dette forbandelses- og klageudbrud er ved siden af passager i Naurs Golgatadigt dansk baroks mest bombastiske paradenummer. Det er for så vidt yderst karakteristisk, men vi savner næppe de 55 vers, der er udgået efter m/s v. 229. Samtiden dømte anderledes. Ved udgivelsen giver Wielandt i Lærde Tidender 2/11 1724 som appetitvækker og „for at give en Idee om Poetens Styrke" et langt citat af midten af Serafines klage. Endnu Nyerup anfører det i Iris 1795, 2. s. 242 og meddeler resten, den gudhengivne slutning, som er det eneste, m/s har, v. 230—248. Nyerup bemærker „maaske hin Rec. ikke har vildet fuldføre Beskrivelsen, fordi der synes at ligge Tvetydigheder derunder". Stykket om Serafines hænder og deres „skiulte Kramme-Kraft" kan næppe fortolkes anderledes, og i m/s er da også de herhenhørende 8 linjer udeladt (efter v. 240).

Den kortere form kan da foreløbig siges på flere måder at være nok så tiltalende som den lange, i hvert fald har den ikke tabt noget. En konferering linje for linje mellem m/s og tryk for de mindre ændringers vedkommende viser ikke så sikkert og entydigt, men dog overvejende samme tendens. (W - Wielandts Tryk 1724.)

V. 1. Ud af de stolte vand. W. Af Havets huule Skiød.
V. 8 Hvor Tajo, rige Flood, med Bølger velter Guld. W. Hvor Tajos Bølge-Flugt Guld-Grumser velter op i hver sin Flyde-Bugt.
V. 18. Lykkens Huus. W. Lykkens Hiul.
V. 29—32. Helt ændret, så der kommer en velpointeret antitese frem.
V. 36. Adels Hierte. W. Adels Merke.
V. 66. Marmorstytte. W. Leve-Stytte.
V. 70. Bangheds Baand. W. Tausheds Baand.
V. 92. Og hendis Ære-Krantz i tusind blomster staae. W. Og tusind Blomster Ziir om hendes Krands at staa.
V. 103. Velstands Sommer grøn. W. Velstands Vinter-grøn.
V. 113. lyd. W. bud.
V. 124. Siæle-Soel. W. Senge-Soel.
V. 129. En versefod („anden") mangler i m/s.
V. 133—156. Serenaden til Serafine har ikke trykkets inddeling i strofer, men bevarer det øvrige digts regelmæssige skiften mellem to parvis rimede linjer med 13 stavelser og to med 12. Serenaden har hos Wielandt overalt mandlig udgang. Den metriske forskel medfører i sig selv en række mindre ændringer. Det krasse billedsprog er i det hele fælles i de to tekster, men synes i m/s en smule dæmpet og lidt fastere holdt indenfor samme forestillingskreds i hvert vers og derved bedre motiveret.
V. 183. fandt et mindre Noer. W. saae et andet Noer.
V. 190. trilled. W. trimled.
V. 220. Gods. W. Barn.
V. 232. Min haand skal dag og nat sin Psalter røre ved. W. Og skrive paa min Kind de vaade Taare-fied.
V. 237. Min Mund dend reene Lem. W. Min Munds ureene Lem (nemlig med et bibelsk udtryk tungen, Jak. 3,5). Trykket kunde synes det rimeligste, men sammenstillet med det følgende: det Bæger af Rubiner, kunde der meget vel tænkes på, at tunge og læber i sig selv var rene, men vanhelligede af hendes syndige elskov.
V. 242. Der hafde i sin Barm et Tynder til at synde. W. Den Barm, der viiste frem et Tønder til at synde.
V. 244. Anger-Torne. W. Angest-Torne.
V. 249. foer. W. søed.
V. 252. Hvis Taarn omtaaget staar af mangen morgen Skye. W. Der nyder Potosi de store Middel ad.
V. 259. spiire. W. Taarne.
V. 266. hiertens Tafle. W. Hiernens Tavle.
V. 270. omhængte. W. omklædde.
V. 272. Da mark og skove stod med gult og grønt formængt. W. Da Stadens Taarne stod med Guld iblandt formængd.
V. 290. Himmel-Buen. W. Himle-Volden.
V. 317. Og, om min Broder vil kand jeg hans meening føre. W. Da jeg af Evne vil min Broders Meening føre.
V. 328. tolker. W. locker.
V. 336. mit Legem ned i smull. W. mit Legems Leer i Smul.
V. 343. elsk-forbrændte. W. elsk-antendte.
V. 348. Tangert. W. omseet.

V. 352. Saa slaar jeg ham mig selv og hvad jeg eyer til. W. Saa træder jeg med ham i kiærlig Ægte-Stand.
V. 356. aae. W. naae.
V. 360. Engle-torn. W. Liebes-Stock.
V. 363. Englefryd. W. Yngle-fynd.
V. 364. med hul-urts overflød. W. med tusindgylden Urt.
V. 375. nafn. W. skyld.
V. 377. Kølig Aftentimer. W. Svalens Aften-Timer.
V. 378. M/s har den versefod, trykket mangler („fingre-grib").
V. 390. draabe galde. W. Galde-blanding.
V. 400. under. W. mellem.
V. 417. afklæd. W. afført.
V. 423. omtaaget. W. antasted.
V. 427. saa ilde som hun gad. W. for den, der hende bad.
V. 431. Søfn og Døsighed. W. Aften-Søvnighed.
V. 436. imod Forhaabning lugt. W. for sig i Laase lukt.
V. 442—443. Nok så simpelt som trykket. Dettes varierede, matte gentagelse af solbilledet er strøget og dermed de sidste to vers af alexandrinerparret.
V. 449. lius. W. Lyst (Lius påvirket af den følgende linje).
V. 459. De lekre kryder. W. den lecker Bidsken.
V. 464. luner. W. lumre.
V. 477—480. Lidt simplere udtrykt i m/s.
V. 480. Anger-sved. W. Dødsens Sved.
V. 488. Og mangt et hiertens suk sig jamred for hans stand. W. Sig veened jammerlig for Grimmets Smerte-Stand.
V. 493. Hun sagde til sit Slæb med taare-mænged stemme:
Vilt du, mit Siæle-Guld, vil du mig saa forglemme.
W. Saa tog Elvire paa, vild du mig saa forglemme,
mit beste Verdens Guld, hør her min Sucke-Stemme.
V. 515. levnetz (subst.). W. levned (verb.).
V. 520. Anvendet har, som og maa koste mig mit liv. W. og kaade Lyst har bragt i denne Dødsens Kiv.
V. 544. Engel-reene Krop. W. Engel-nætte Krop.
V. 557. een Roed af hendes daglig Glæde. W. Een Roed til hendes daglig Glæde. (Pedros paralliserende svar har *af*).
V. 562. Siæl. W. Stand.
V. 597. kand. W. skal.

Foruden ovennævnte er der talrige andre, ganske irrelevante ændringer i tal og tid og betydningsløse småord. Afskriveren har også et par gange forvekslet t og bindestreg (v. 72 og 296 f. eks.). Andre steder har afskriveren — men undertiden også sætteren — begået den typiske fejl at lade sig narre af et ord i den foregående eller efterfølgende linje. Et par eksempler kan vise forholdet.

V. 76. Det yndig Engle noor, i hvilket Himlen selv med tusind engle boor. W. har . . . . . tusind Glæder bor.
V. 124. gyssen vinter-magt har mig min Siæle-Soel bag Senge-teppet bragt. W. har „Senge-Soel" under påvirkning af Sengeteppet.

V. 208—209. Hans Blods forbunden ven. Hand bød en lyksom dag sin Slegt forvandte Frue. W. har: hans Slegt forbunden .....
V. 283—284. ulmer i hans Blod ..... som Kølner blod og Mood. W. har: kølner Sind og Mod.
V. 370. Med Atlask. Med er påvirket af med i næste linje. W. har: Got Atlask.

Det ville næppe være uforsvarligt at rette i hvert fald et par af disse steder. Jeg har dog indskrænket mig til kun at rette aldeles utvivlsomme afskriverfejl.

V. 27. Da, M/s Ja.
V. 114. føre, M/s fore.
V. 201. gysmelket, M/s nysmelket.
V. 282. feber, M/s feder.
V. 379. under, M/s finder.
V. 434. Cammerpiger, M/s Cammerpigen.
V. 534. for, M/s før.

Litteraturforskningen møder ofte — navnlig indenfor den oprindelig mundtligt bevarede litteratur eller blandt posthume værker — den opgave at skulle forsøge at udrede forholdet mellem en kortere og en længere form, der begge har god sammenhæng og begge har alle nødvendige led. Nogle forskere er tilbøjelige til a priori at antage den kortere form for den ældste. For de to Don Pedro-tekster, den afskriveren i Collins samling har fulgt, og den Wielandt har trykt efter, synes denne antagelse ikke rimelig. Det er vanskeligt at tænke sig, at de steder, som kun trykket har, skulle være interpolationer af en senere hånd, når de ikke på nogen måde kan siges at være forbedringer eller bringe noget nyt — undtagen måske, efter en barok smag, Serafines lange jammerklage. De mange små afvigelser er langt fra altid, men dog hyppigst i manuskriptets favør, og man kan vanskeligt tænke sig nogen foretage en bearbejdelse med en så overvejende forringende tendens.

Det forekommer sandsynligere, at den længere form er den oprindelige og den korte en stilistisk noget simplificeret og i det bombastiske og lascive noget renset form, foretaget af en mand, der ikke har været uden smag, og som har arbejdet med bevidsthed. Men hvem skulde påtage sig et sådant arbejde uden forfatteren selv, inden han sendte det i trykken? Måske har døden afbrudt hans arbejde, og der har aldrig været mere end det fragment, der her er meddelt.

Det er et nyt måske til dem, der i forvejen knytter sig til Poul Pedersens lille digt.